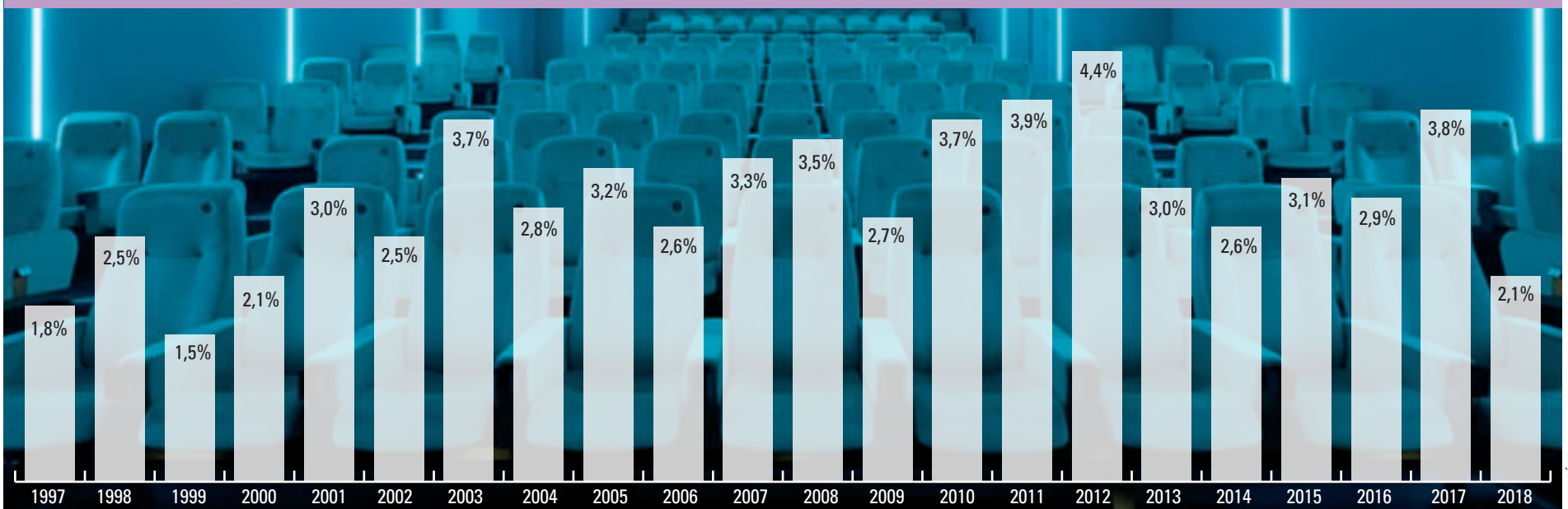

percentatge d'espectadors en projeccions de pel·lícules en versió catalana

Font: ICEC (institut català de les empreses culturals)

El català i la Llei del Cinema

Jordi Sedó

Lingüista i escriptor

www.escriptors.cat/autors/jordisedo

No fa gaire, vaig escriure, en aquest mateix mitjà, un article sobre els incompliments del Codi de consum per part dels successius governs de la Generalitat en matèria de drets lingüístics dels catalans [vegeu EL 9 NOU del 25 de setembre]. Lamentablement, avui, m'he de referir, en termes semblants, a incompliments en la Llei 20/2010, del 7 de juliol, que regula, també, l'aspecte lingüístic en l'àmbit del cinema a Catalunya i que la Plataforma per la Llengua ja ha denunciat públicament.

Aquesta llei, aprovada l'any 2010, establia que almenys la meitat de les pel·lícules comercials exhibides a les sales de Catalunya havien de ser en català. El Tribunal Constitucional (TC), però, va emetre una sentència l'any 2017 que reduïa aquesta quota a la meitat. Per tant, l'obligatorietat es va deixar en la quarta part del total. Però va avalar la Llei. Tanmateix, el seu compliment registra uns nivells absolutament ridículs, fet imputable, per tant, no pas a l'acció de l'Estat, sinó més aviat a la inacció del govern català.

La Llei diu també que les empreses distribuïdores han de garantir que tots els canals de distribució (televvisions, DVD, plataformes digitals, etc.) rebien les versions en català de totes les pel·lícules un cop s'hagin estrenat doblades o subtitulades en aquesta llengua als cinemes de Catalunya. Doncs bé, recents estudis deixen palès que això tampoc no es compleix del tot.

Al mateix temps, la Llei obliga a desplegar un reglament que en garanteixi l'aplicació, però aquest reglament tampoc no s'ha fet. També hi ha establertes unes sancions per incompliments d'entre 4.000 i 75.000 euros i, passats cinc anys o, com a màxim, set, en cas que hi hagi acord amb les empreses, queda fixat que la Llei serà plenament vigent. Tot i això, després de deu anys de la promulgació, som exactament on érem i la quantitat de projeccions en català es troba a anys llum dels mínims legalment fixats.

Segons informa la Plataforma per la Llengua, l'any 2018 (l'últim de què es tenen dades) va haver-hi tan sols el 2,1% d'espectadors de pel·lícules en català, un percentatge molt allunyat dels ja modestos objectius de la Llei. Això vol dir que els espectadors de pel·lícules en altres llengües –llegiu-hi bàsicament el castellà– fregava el 98%. Una proporció inassumible des de qualsevol punt de vista, però que es manté davant la passivitat de tots els governs de Catalunya d'ençà de l'aprovació de la Llei, ja que és clar que aquestes xifres pengen directament –perquè en són la conseqüència– d'una oferta de projeccions en català clarament

insuficient i que no arriba, ni de bon tros, a la que hi hauria d'haver segons el que va determinar el mateix TC.

Tal com mostra la gràfica, des de l'any 1997, només el mateix 1997 (1,8%) i el 1999 (1,5%) es va superar aquesta xifra per sota. Es va obtenir el màxim percentatge d'espectadors en català l'any 2012, amb un pírric 4,4%, el millor resultat de la història, que deixa, per a les altres llengües –torneu a llegir-hi bàsicament el castellà–, l'abassegador 95,6%. És altament simptomàtic que els anys posteriors a 2010, any de la promulgació de la Llei, no registrin un augment significatiu i sostingut en el temps.

RELACIÓ ENTRE OFERTA I DEMANDA

A més, si ens endinsem una mica en què succeeix a les sales, observem que els nivells que registra la venda d'entrades en una o altra llengües sempre són certament diferents, perquè el castellà s'emporta la major part del públic. Això, naturalment, és conseqüència directa de la desproporcionada oferta que es fa en aquesta llengua per comparació amb la que es fa en català, més que no pas d'una preferència del públic català. Com demostra una enquesta duta a terme per Oriol Amat per encàrrec del Gremi d'Exhibidors l'any 2010 arran de la promulgació de la Llei, el públic català està molt habituat a veure cinema en castellà, però, alhora, conté una dada que ens revela que gairebé un 8% del públic enquestat aniria més al cinema si hi augmentés l'ús del català.

D'altra banda, la Generalitat destina quantioses sumes a subvencionar doblatges al català, però els requisits que s'exigeixen per poder rebre-les, no garanteixen una oferta normalitzada perquè la distribució és insuficient i no hi ha fixat un nombre mínim de sessions.

Per això, les dificultats que té algú que vol assistir a una projecció en català són molt més grans que no pas per a qui opta pel castellà. Els horaris en què se solen projectar les versions en català, no pas sempre, però sovint, són més desavinents (matinals, immediatament després de l'hora de dinar, etc.) que no pas els que es reserven per al castellà. D'altra banda, la quantitat de versions que es distribueixen en català és molt menor, cosa que fa impossible abastar la totalitat del territori. Per tant, hi ha espectadors que han de desplaçar-se quilòmetres si

volen optar per una versió catalana.

Tots aquests condicionants són, naturalment, dissuasius i afecten el nombre d'espectadors que opten per una o altra llengües, i després, hi ha qui utilitza fraudulentament aquesta dada per afirmar que les versions catalanes no interessin i que no gaudeixen de la mateixa acceptació que les castellanes, cosa que desmenteix l'esmentada enquesta.

EL GOVERN HA D'ACTUAR I LA SOCIETAT, TAMBÉ

L'aplicació rigorosa de la Llei representaria una millora i un avenç per al català si el govern de la Generalitat es decidís a fer-la efectiva, a exigir que es complís tal com disposa el text i a vetllar perquè servís, efectivament, per augmentar la quantitat d'espectadors en català. Però ens trobem, novament, amb voluntats massa toves, amb polítics que encara topen amb el perjudici de pensar que el català és una imposició, sense parar-se a pensar que tota llei ho és, però que, per haver estat votada en seu parlamentària, respon a la voluntat majoritària i que, per això, no s'hi pot ser permissiu. Per al castellà, no hi és, aquesta permissivitat. Les normatives que el protegeixen s'apliquen sense contemplacions i amb un rigor absolut.

Sí que és cert que la Llei ha topat, en ocasions, amb boicots d'empreses del sector, però un govern compromès amb les lleis que aprova el seu Parlament hauria de saber mantenir-se ferm a l'hora d'aplicar-les i superar els esculls que trobi en el camí d'aquesta aplicació. No oblidem que parlem d'exigir tan sols el 25% de projeccions en català i tolerar el 75% en altres llengües –llegiu-hi castellà per enèsima vegada–! Voleu objectius més modestos?

Se sol dir que els polítics fan el que volen i que el benestar del ciutadà és el darrer criteri en què s'inspiren per dur a terme la seva acció política, però no és del tot cert perquè els polítics es mouen, sobretot, per allò que els dona rèdits electorals i nosaltres, els ciutadans, hauríem de saber utilitzar aquest fet. Ens cal demostrar, amb la nostra actitud, que l'ús de la nostra llengua ens importa.

Cal que fem sentir la nostra veu al carrer, a les sales i a les empreses que incompleixen la Llei i, sobretot, a partir de la nostra selecció a l'hora de consumir, hem de fer el possible per prioritzar aquells productes que s'hi ceneixen rigorosament perquè també les empreses s'hi sentin interpel·lades. Encara que fer-ho pugui, a vegades, resultar una mica incòmode.

I, sobretot, cal que fem arribar aquesta nostra veu als polítics, que només sortiran del seu conformisme si veuen perillar els seus escons o les seves butaques. I això, només serem capaços de fer-ho si sabem transmetre que la conservació de la nostra llengua ens importa realment.

Ara, la pregunta que ens hem de fer, doncs, és: "Ens importa realment?"

**Després de deu anys,
som exactament on érem
i la quantitat de projeccions
en català es troba a anys llum
dels mínims legalment fixats**